

Uudenmaan maakuntaohjelman ja Uudenmaan liiton strategian hyväksyminen vuosille 2026-2029

Maakuntahallitus 24.02.2025 § 19

Tiivistelmä

Uusimaa-ohjelman 2026–2029 työohjelma ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuvaa maakuntaohjelman laatimisen prosessin, osallistumisen mahdollisuudet sekä arvioinnin menettelyn. Uusimaa-ohjelma määrittää Uudenmaan kehittämisen tavoitteet ja menestymisen edellytykset vuosille 2026–2029 sekä pitkän aikavälin suuntaviivat. Ohjelman valmistelusta vastaa Uudenmaan liitto, ja se laaditaan yhteistyössä Uudenmaan keskeisten kehittämistoimijoiden kanssa.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää hyväksyä nähtävillä Uusimaa-ohjelman 2026–2029 työohjelman ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman.

Selostus

Uusimaa-ohjelman 2026–2029 työohjelma ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuvaa maakuntaohjelman laatimisen prosessin, osallistumisen mahdollisuudet sekä arvioinnin menettelyn. Uusimaa-ohjelma määrittää Uudenmaan kehittämisen tavoitteet ja menestymisen edellytykset vuosille 2026–2029 sekä pitkän aikavälin suuntaviivat. Valmistelussa huomioidaan käynnissä olevat ja tuoreet hallinnolliset uudistukset sekä mm. väestönkehityksen muutokset, ilmastonmuutos ja teknologian kehitys, sekä globaalien poliittisten valtasuhteiden muutokset. Ohjelman valmistelua on pohjustettu mm. vierailemalla kaikissa Uudenmaan kunnissa, nykyisen maakuntaohjelman vertaisarvioinnilla ja laatimalla pitkän aikavälin kehityskulkuja kuvaava skenaariotyö.

Ohjelman valmisteluun voi osallistua työpajoissa, keskustelutilaisuuksissa ja lausuntokierroksilla. Myös Uudenmaan liiton verkkosivuilla on mahdollisuus antaa palautetta ja ideoita. Ohjelman toteuttaminen tapahtuu mm. hankkeiden kautta, ja tärkeimpiä rahoituslähteitä ovat EU:n rahoitusohjelmat. Tavoitteiden toteutumista seurataan määrällisten ja laadullisten indikaattoreiden avulla.

Ohjelmalle tehdään SOVA-lain mukainen vaikutusten arviointi huomioiden ympäristövaikutukset sekä tasa-arvolain mukainen sukupuolivaikutusten arviointi. Ohjelmaa valmistelee Uudenmaan liiton asiantuntijoista koostuva työryhmä. Työtä ohjaa ohjausryhmä, johon kuuluu Uudenmaan liiton ja Uudenmaan ELY-keskuksen johtoa. Valmistelua tehdään vuonna 2025 samanaikaisesti vaihemaakuntakaavan valmistelun kanssa. Tavoitteena on viedä ohjelma maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi joulukuussa 2025.

Uusimaa-ohjelman valmistelua käsiteltiin maakuntahallituksen iltakoulussa 12.2.2025. Iltakoulussa esitelty materiaali on esityslistan oheismateriaalina.

Asian tausta

Maakuntaohjelma tehdään noudattaen lakia alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä työ- ja elinkeinoministeriön ohjeita. Maakuntaohjelmasta tehdään SOVA-lain (laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, 200/2005) mukainen ympäristöarviointi. Sukupuolivaikutusten arviointi tehdään tasa-arvolain (609/1986) mukaisesti.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää hyväksyä nähtäville Uusimaa-ohjelman 2026–2029 työohjelman ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntija Rosa Tuomi

Maakuntahallitus 06.10.2025 § 135

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään päätettäväksi, että se asettaa Uudenmaan maakuntaohjelma 2026–2029:n ja ympäristöselostuksen luonnokset nähtäville ja lausuntoja varten.

Uudenmaan maakuntaohjelma 2026–2029 sisältää vision vuoteen 2050 sekä painopisteet ja tavoitteet vuosille 2026–2029 koko maakunnan kehittämiseksi. Maakuntaohjelmaan sisältyy myös tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa ohjaavat älykkään erikoistumisen kärjet. Maakuntaohjelman ympäristövaikutuksia on arvioitu SOVA-lain mukaan laaditussa ympäristöselostuksessa.

Selostus

Uudenmaan maakuntaohjelma 2026–2029 sisältää vision vuoteen 2050 sekä painopisteet ja tavoitteet vuosille 2026–2029 koko maakunnan kehittämiseksi. Ohjelmaa on työstetty useissa työpajoissa maakunnan kehittämistoimijoiden kanssa.

Ohjelman visio vuodelle 2050 on ”Ratkaisujen Uusimaa – Euroopan ympäristöviisain, innovatiivisin ja onnellisin maakunta”.

Ohjelman painopisteet ja kärkitavoitteet ovat seuraavat:

- Ympäristöviisain Uusimaa

Kärkitavoite: Euroopan ympäristöviisain alue

Uudenmaan tavoitteena on olla hiilineutraali maakunta vuoteen 2030 mennessä ja sen jälkeen tavoitteena on hiilinegatiivisuus, jolloin hiiltä sidotaan päästöjä enemmän. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on pysäytettävä ja luonnon tilaa parannettava. Luonnonvarojen käyttöä kohtuullistetaan ja kiertotaloutta edistetään aktiivisesti. Samalla lisätään maakunnan huoltovarmuutta, ympäristöturvallisuutta sekä sopeutumiskykyä ja varautumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

- Innovatiivinen Uusimaa

Kärkitavoite: Euroopan innovatiivisin alue

Uudenmaan toimijat tuottavat uusista ideoista ja innovaatioista ratkaisuja, menestyvää liiketoimintaa, uutta vientiä sekä uusia työpaikkoja. Innovatiivisella Uudellamaalla TKI-toiminta edistää koko maakunnan uudistumista sekä planeetan rajoihin mahtuvaa kasvua. Uudenmaan

kilpailukyky rakentuu uutta luovista yrityksistä, korkeakouluista ja tutkimuslaitoksista sekä kansainvälisesti vetovoimaisista innovaatioekosysteemeistä, jotka houkuttelevat osaajia, yhteistyökumppaneita ja investointeja.

• Onnellisten Uusimaa

Kärkitavoite: Euroopan hyvinvoivin alue

Uusimaa on turvallinen maakunta, jossa asuinalueet eivät ole eriytyneet ja jossa kohtuuhintaista asumista, palveluita, kulttuuria ja lähiluontoa on tarjolla, asukkaiden osallisuus on vahvaa ja sivistys on korkealla tasolla. Julkiset palvelut ja kolmas sektori yhteistyössä tukevat maahanmuuttajien kotoutumista, jotta heidän on helppo päästä osaksi yhteiskuntaa. Nuorten työllistymistä, hyvinvointia ja osallisuutta tuetaan.

Painopisteiden toteuttamista ohjaavat myöhemmin laadittavat tai päivitettävät tiekartat. Ohjelman toteutumista seurataan painopistekohtaisilla mittareilla sekä vuosittaisten toiminnallisten tavoitteiden raportoinnilla (osavuositarkastukset).

Tulevan maakuntaohjelman ympäristö- ja sukupuolivaikutuksia on arvioitu erillisessä SOVA-lain mukaisessa ympäristöselostuksessa. Maakuntaohjelmaan kirjattujen painopisteiden vaikutuksia on arvioitu suhteessa ihmisiin, luonnonoloihin ja -varoihin, aluerakenteeseen ja ympäristöön, ilmastonmuutokseen ja sopeutumiseen, talouteen, sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Maakuntaohjelman merkittävimmät myönteiset vaikutukset on arvioitu kohdistuvan ihmisiin, talouteen, sekä ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen.

Asian tausta

Maakuntaohjelman laadinta perustuu lakiin alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä työ- ja elinkeinoministeriön ohjeisiin. Maakuntaohjelmasta tehdään SOVA-lain (laki viranomaisien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, 200/2005) mukainen ympäristöarviointi. Sukupuolivaikutusten arviointi tehdään tasa-arvolain (609/1986) mukaisesti.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- asettaa Uudenmaan maakuntaohjelma 2026–2029:n ja ympäristöselostuksen luonnokset nähtäville ja lausuntoja varten 30 päivän ajaksi,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana Laura Korpinen esitti Anni Laitasalo-Kekkosen kannattamana asian palauttamista valmisteluun. Koska tehtyä vastaesitystä oli kannatettu, puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko vastaesitys hyväksyä yksimielisesti. Vastaus oli ei, joten suoritettiin äänestys.

Äänestys suoritettiin nimenhuutona. Ne, jotka kannattivat pohjaehdotusta äänestivät JAA ja ne, jotka kannattivat Korpisen vastaesitystä äänestivät EI. Äänestyksessä JAA -ääniä annettiin 13 (Choudhry, Aalto-Samateh, Elo, Haapaniemi, Kasonen, Kaukola, Kauste, Lackman, Haimala, Limnell,

Lohikoski, Modig ja Sigfrids) ja EI -ääniä 2 (Korpinen ja Laitasalo-Kekkonen). Tyhjää äänesti 1 (Kärkkäinen).

Puheenjohtaja totesi, että pohjaehdotus on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- **asettaa Uudenmaan maakuntaohjelma 2026–2029:n ja ympäristöselostuksen luonnokset nähtäville ja lausuntoja varten 30 päivän ajaksi,**
- **tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.**

Lisätiedot:

Aluekehitysjohtaja Eero Venäläinen
Erityisasiantuntija Rosa Tuomi

Maakuntahallitus 24.11.2025 § 177

Selostus

Maakuntaohjelma on lakisääteinen asiakirja, joka linjaa maakunnan vision vuoteen 2050 sekä aluekehittämiseen liittyvät painopisteet ja tavoitteet vuosille 2026-2029. Maakuntaohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto.

Uudenmaan uusi maakuntaohjelma on laadittu vuoden 2025 aikana maakuntahallituksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Valmistelu tehtiin laajassa yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa, minkä lisäksi maakuntavaltuustolle ja maakuntahallitukselle pidettiin erilliset evästystyöpajat valmistelun ohjaamiseksi. Valmistelussa hyödynnettiin myös aiemman maakuntaohjelman (Uusimaa-ohjelma 2022-2025) vertaisarvioinnin tuloksia. Valmistelun osana järjestettiin useita erillisiä sidosryhmille suunnattuja työpajoja, ja ohjelman valmistelua ohjasi Uudenmaan liiton ja Uudenmaan ELY-keskuksen johdon yhteinen Uusimaa-ohjausryhmä.

Maakuntaohjelman luonnos oli lausunnoilla 7.10.-5.11.2025. Luonnokseen saatiin 69 lausuntoa, joista 19 oli alueen kunnilta. Lisäksi lausuntoja saatiin muun muassa muilta maakuntaliitoilta, ministeriöltä, yrittäjäjärjestöiltä, korkeakouluilta, yhdistyksiltä. Lausunnot on otettu huomioon maakuntaohjelmassa.

Maakuntaohjelman nimeksi esitetään 'Ratkaisujen Uusimaa'. Se kuvastaa Uudenmaan roolia koko Suomen kasvun ja kilpailukyyn moottorina. Lisäksi se kertoo uusimaalaisten toimijoiden uteliaasta ja rohkean uudistavasta asenteesta.

Maakuntaohjelman visiona vuoteen 2050 on olla Euroopan ympäristöviisain, innovatiivisin ja onnellisin maakunta. Nämä vision kolme elementtiä ovat ohjelman painopisteet, joille on laadittu kärkitavoitteet sekä niissä onnistumista mittaavat mittarit valtuustokaudelle. Uusi maakuntaohjelma on selkeä jatkumo aiemmalle ohjelmalle. Maakuntaohjelma sisältää aiemman erillisen Älykkään erikoistumisen strategian pohjalta päivitetyt TKI-toiminnan kärjet.

Maakuntaohjelma toimii myös Uudenmaan liiton strategiana. Kullekin kolmesta painopisteestä laaditaan tavoitteiden jalkauttamiseksi ja

toteuttamiseksi valtuustokauden mittaiset tiekartat yhteisesti Uudenmaan toimijoille, ja lisäksi Uudenmaan liiton omaa toimintaa ohjaavat linjaukset. Maakuntaohjelma konkretisoituu näiden tiekarttojen ja linjausten kautta vuosittaisiksi seurattaviksi tavoitteiksi Uudenmaan liiton talousarvioon.

Maakuntaohjelman liitteenä on yhteenveto ympäristöselostuksesta.

Hallintosäännön 2 § mukaan ”Uudenmaan liiton johtaminen perustuu Uudenmaan liiton strategiaan, toiminta- ja taloussuunnitelmaan sekä muihin maakuntavaltuuston päätöksiin”. Nykyinen, vuosille 2019-2029 laadittu strategia, hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 10.12.2019. Tuolloin määritellyn strategiaprosessin mukaan strategian päivitystarpeita tarkastellaan valtuustokausittain uuden maakuntavaltuuston ensimmäisenä toimintavuonna.

Maakuntaohjelma toimii jatkossa myös Uudenmaan liiton strategiana. Kullekin kolmesta painopisteestä laaditaan tavoitteiden jalkauttamiseksi ja toteuttamiseksi valtuustokauden mittaiset tiekartat yhteisesti Uudenmaan toimijoille, ja lisäksi Uudenmaan liiton omaa toimintaa ohjaavat linjaukset. Maakuntaohjelma konkretisoituu näiden tiekarttojen ja linjausten kautta vuosittaisiksi seurattaviksi tavoitteiksi Uudenmaan liiton talousarvioon.

Asian tausta

Maakuntaohjelma tehdään noudattaen lakia alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä työ- ja elinkeinoministeriön ohjeita. Maakuntaohjelmasta tehdään SOVA-lain (laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, 200/2005) mukainen ympäristöarviointi. Sukupuolivaikutusten arviointi tehdään tasa-arvolain (609/1986) mukaisesti.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että maakuntavaltuusto

- hyväksyy Uudenmaan maakuntaohjelma 2026-2029:n ja sen ympäristöselostuksen,
- päättää, että valtuustokaudella 2025-2029 Uudenmaan maakuntaohjelma toimii myös Uudenmaan liiton strategiana,
- päättää, että 10.12.2019 hyväksytyn Uudenmaan liiton sisäisen strategian voimassaolo päättyy.

Käsittely:

Käsittelyn aikana maakuntajohtaja muutti pohjaesitystään niin, että maakuntaohjelmasta poistetaan sen liite 1. Keskustelua jatkettiin muutetun pohjaesityksen mukaisena.

Tiina Elo esitti Silvia Modigin kannattamana, että

- s. 17 toisen kappaleen toiseksi viimeiseksi lauseeksi lisätään virke: *Jatketaan työtä kulttuuriperinnön vaalimiseksi kartoittamalla uusia maakunnallisia kohteita rakennuskannassa.*
- s. 32 kohtaan Ympäristöviisas Uusimaa lisätään uusi mittari metsäisten ja puustoisten alueiden osuudesta.

Tiina Elon muutosesitykset hyväksyttiin yksimielisesti.

Puheenjohtaja esitti Ulla Kaukolan kannattamana, että maakuntaohjelman nimi muutetaan kuulumaan ”Ratkaisujen Uusimaa – Suomen suunnannäyttäjä, Euroopan edelläkävijä”. Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Laura Korpinen esitti, että asia palautetaan valmisteluun. Esitystä ei kannatettu, joten se raukesi.

Pöytäkirjaan merkittiin Laura Korpisen eriävä mielipide: *Uudenmaan kärkitavoitteena ei voi olla ilmastomuutoksen hillinnän toimet, joilla tosiasiallisesti kuritetaan ihmisten elämää ja vaikeutetaan yritysten toimintaedellytyksiä. Kärkitavoitteina tulisi olla keinot, joilla parhaiten turvataan elinkeinoelämän edellytykset ja ihmisten arjen sujuminen, ei näiden hankaloittaminen. Asukkaiden hyvinvoinnin lisäämiseen tähtäävältä kärkitavoitteelta viedään pohja, jos ilmastotoimilla tehdään käytännössä päinvastaista.*

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto

- hyväksyy Uudenmaan maakuntaohjelma 2026-2029:n ja sen ympäristöselostuksen yllä käsittelyosassa esitetyillä muutoksilla (maakuntavaltuuston käsittelyyn tuodaan muutoksilla päivitetty asiakirja),
- päättää, että valtuustokaudella 2025-2029 Uudenmaan maakuntaohjelma toimii myös Uudenmaan liiton strategiana,
- päättää, että 10.12.2019 hyväksytyn Uudenmaan liiton sisäisen strategian voimassaolo päättyy.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntija Rosa Tuomi

Maakuntavaltuusto 09.12.2025
455/07.00.00.00/2024

Maakuntajohtaja antaa asiasta suullisen selostuksen kokouksessa.

Päätösesitys:

Maakuntavaltuusto päättää

- hyväksyä Uudenmaan maakuntaohjelma 2026-2029:n ja sen ympäristöselostuksen,
- päättää, että valtuustokaudella 2025-2029 Uudenmaan maakuntaohjelma toimii myös Uudenmaan liiton strategiana,
- päättää, että 10.12.2019 hyväksytyn Uudenmaan liiton sisäisen strategian voimassaolo päättyy.